पश्येमां सह वीरेण जाम्बूनदविभूषितां । शयानं शयने हर्म्ये भार्य्यां प्रीतिमतीमिव ।
योऽयं मूर्द्धाभिषिक्तानां अग्रे जातः परन्तपः । स हतो ग्रसते पांशून् पश्य कालस्य पर्य्ययं ।
येनाजौ निहता भूमावशेरत हतद्विषः । स भूमौ निहतः शेते कुरुराजः परैरयं ।
भयान्नमन्ति राजानो यस्य स्म शतसङ्घशः । स वीरशयने शेते क्रव्याद्भिः परिवारितः । ४९५
उपासत द्विजाः पूर्व्वमर्थहेतोर्यमीश्वरं । उपासते च तं ह्यद्य क्रव्यादा मांसहेतवः ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ तं शयानं कुरुश्रेष्ठं ततो भरतसत्तम । अश्वत्थामा समालोक्य करुणं पर्य्यदेवयत् ।
आरुह्य राजशार्द्दूल मुख्यं सर्व्वधनुष्मतां । धनाध्यक्षोपमं युद्धे शिष्यं शङ्कर्षणस्य च ।
कथं विवरमद्राक्षीद्भीमसेनस्त्वानघ । बलिनं कृतिनं नित्यं स च पापात्मवान्नृप ।
कालो नूनं महाराज लोकेऽस्मिन् बलवत्तरः । पश्यामो निहतं त्वाञ्च भीमसेनेन संयुगे । ५००
कथं त्वां सर्व्वधर्म्मज्ञं क्रुद्धः पापो वृकोदरः । निकृत्या हतवान्मन्दो नूनं कालो दुरत्ययः ।
धर्म्मयुद्धे ह्यधर्म्मेण समाह्वयौजसा मृधे । गदया भीमसेनेन निर्भिन्ने सक्थिनो तव ।
अधर्म्मेण हतस्याजौ मृद्यमानं पदा शिरः । य उपेक्षितवान् क्रुद्धं धिक्कृष्णं धिग्युधिष्ठिरं ।
युद्धेष्वपवदिष्यन्ति योधा नूनं वृकोदरं । यावत् स्थास्यन्ति भूतानि निकृत्या ह्यसि पातितः ।
ननु रामोऽब्रवीद्राजन् त्वां सदा यदुनन्दनः । दुर्य्योधनसमो नास्ति गदया इति वीर्य्यवान् । ५०१
श्लाघते त्वां हि वार्ष्णेयो राजन् संसत्सु भारत । स शिष्यो मम कौरव्यो गदायुद्ध इति प्रभो ।
यां गतिं क्षत्रियस्याजः प्रशस्तां परमर्षयः । हतस्याभिमुखस्याजौ प्राप्तस्त्वमसि तां गतिं ।
दुर्य्योधन न शोचामि त्वामहं पुरुषर्षभ । हतपुत्रौ तु शोचामि गान्धारीं पितरञ्च ते ।
भिक्षुकौ विचरिष्येते शोचन्तौ पृथिवीमिमां । धिगस्तु कृष्णं वार्ष्णेयमर्ज्जुनञ्चापि दुर्म्मतिं ।
धर्म्मज्ञमानिनौ यौ त्वां वध्यमानमुपेक्षतां । पाण्डवाश्चापि ते सर्व्वे किं वक्ष्यन्ति नराधिप । ५१०
कथं दुर्य्योधनोऽस्माभिर्हत इत्यनपत्रपाः । धन्यस्त्वमसि गान्धारे यस्त्वमायोधने हतः ।
प्रायशोऽभिमुखः शत्रून् धर्म्मेण पुरुषर्षभ । हतपुत्रा हि गान्धारी निहतज्ञातिबान्धवा ।
प्रज्ञाचक्षुश्च दुर्द्धर्षः कां गतिं प्रतिपत्स्यते । धिगस्तु कृतवर्म्माणं मां कृपञ्च महारथं ।
ये वयं न गताः स्वर्गं त्वां पुरस्कृत्य पार्थिवं । दातारं सर्व्वकामानां रक्षितारं प्रजाहितं ।
यद्वयं नानुगच्छामस्त्वां धिगस्मान्नराधमान् । कृपस्य तव वीर्य्येण मम चैव पितुश्च मे । ५१५
सम्भृत्यानां नरव्याघ्र रत्नवन्ति गृहाणि च । तव प्रसादादस्माभिः समित्रैः सह बान्धवैः ।
अवाप्ताः क्रतवो मुख्या बहवो भूरिदक्षिणाः । कुतश्चापीदृशं पापाः प्रवर्त्तिष्यामहे वयं ।
यादृशेन पुरस्कृत्य त्वं गतः सर्व्वपार्थिवान् । वयमेव त्रयो राजन् गच्छन्तं परमां गतिं ।
यद्वै त्वां नानुगच्छामस्तेन धक्ष्यामहे वयं । तान् स्वर्गहीना हीनार्थाः स्मरन्तः सुकृतस्य ते ।
किं नाम तद्भवेत् कर्म्म येन त्वां न व्रजाम वै । दुःखं नूनं कुरुश्रेष्ठ चरिष्याम महीमिमां । ५२०
हीनानां नस्त्वया राजन् कुतः शान्तिः कुतःसुखं । गत्वैव तु महाराज समेत्य च महारथान् ।